

Hvor går Ny AFP?

Fra columbi egg, til gordisk knute, til...?

Axel West Pedersen

Kommentarinnlegg på møte i Pensjonsforum 15. desember 2017

AFP må avvikles - Minerva

Staten bidrar årlig med milliardbeløp til en ordning som har som hovedeffekt at arbeidsføre middelaldrende får rekordinntekter som de kan gi videre til sine arvinger.

MINERVANETT.NO

Pensjonskommisjonen om tidligpensjon:

- Innføring av et nøytralt system for uttak av pensjon i folketrygden fra 62 års alder
- «Staten bør trekke seg ut som bidragsyter til AFP-ordningene»

Stortingsforliket i 2005

«Det må være en tidligpensjonsordning for alle arbeidstakere fra 62 år. En slik ordning må bygge videre på AFP-ordningen»

«Statens samlede bidrag i AFP-ordningen videreføres».

Ny AFP i privat sektor – et columbi egg

Omgjøringen av AFP-ordningen fra tidligpensjonsordning til nøytral tilleggspensjon

- Kreativ sosialpolitisk ingeniørkunst
- Grundig saksforberedelse
- Effektiv politisk markedsføring («valgfrihet»)
- Raus kompensasjon til fagbevegelsen

Og det virker.....

Dokumentert i rapporten:

- Høyere effektiv avgangsalder – særlig i gruppen med AFP-rett i privat sektor
- Lavere tilstrømming til uføretrygd
- Flexibiliteten åpenbart populært

Hvem bærer kostnadene ved tidligpensjonering?

	Gammel AFP	Ny AFP	Ny Folketrygd
Staten	+		
Arbeidsgiverne i fellesskap	+		
Den enkelte arbeidsgiveren	+		
Den enkelte lønnstakeren			+

Uheldige sider ved ordningen

Også dokumentert i rapporten:

- Økt kompleksitet

Tre lag kollektiv alderspensjon med *nøytralt uttak*

- Folketrygden
- AFP
- Vanlig tjenestepensjon

Minst ett lag for mye!

Uheldige sider ved ordningen

Også dokumentert i rapporten:

- Økt kompleksitet
- Nye mobilitetshindre og mobilitetstriggere
- Økte indirekte lønnskostnader
- Urimelig usikkerhet for den enkelte

Usikkerhet for den enkelte

Opptjeningslogikk:

- Størrelsen på ytelsen knyttet til livslønn
- Viktigere enn OTP

«Kvalifikasjonssystem»

- Retten til ytelsen knyttet til vilkår
 - A) Må være i jobb ved start av uttak
 - B) Må ha jobbet kontinuerlig i en AFP-bedrift i minimum tre år før start av uttak
 - C) Må ha jobbet i en AFP-bedrift 7 av 9 siste år før fylte 62

Konsekvens av å ikke fylle vilkårene: gå glipp av pensjonsformue på om lag 1 million kroner hvorav mellom $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{3}$ er skattefinansiert statstilskudd

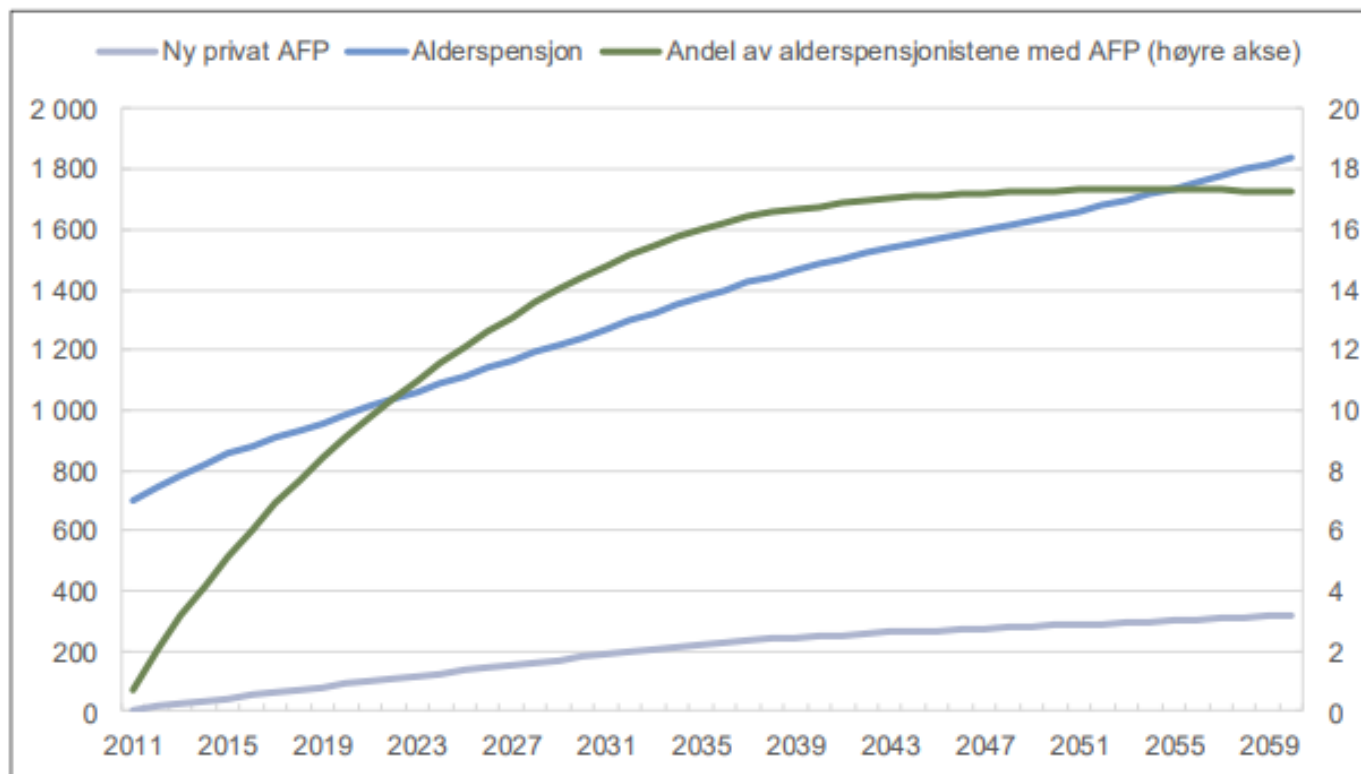
Uheldige sider ved ordningen

Også dokumentert i rapporten:

- Økt kompleksitet
- Nye mobilitetshindre og mobilitetstriggere
- Økte indirekte lønnskostnader
- Urimelig usikkerhet for den enkelte
- Integrering med tjenstepensjon?
- Legitimitetsproblemer knyttet til statstilskuddet

En ordning for de få

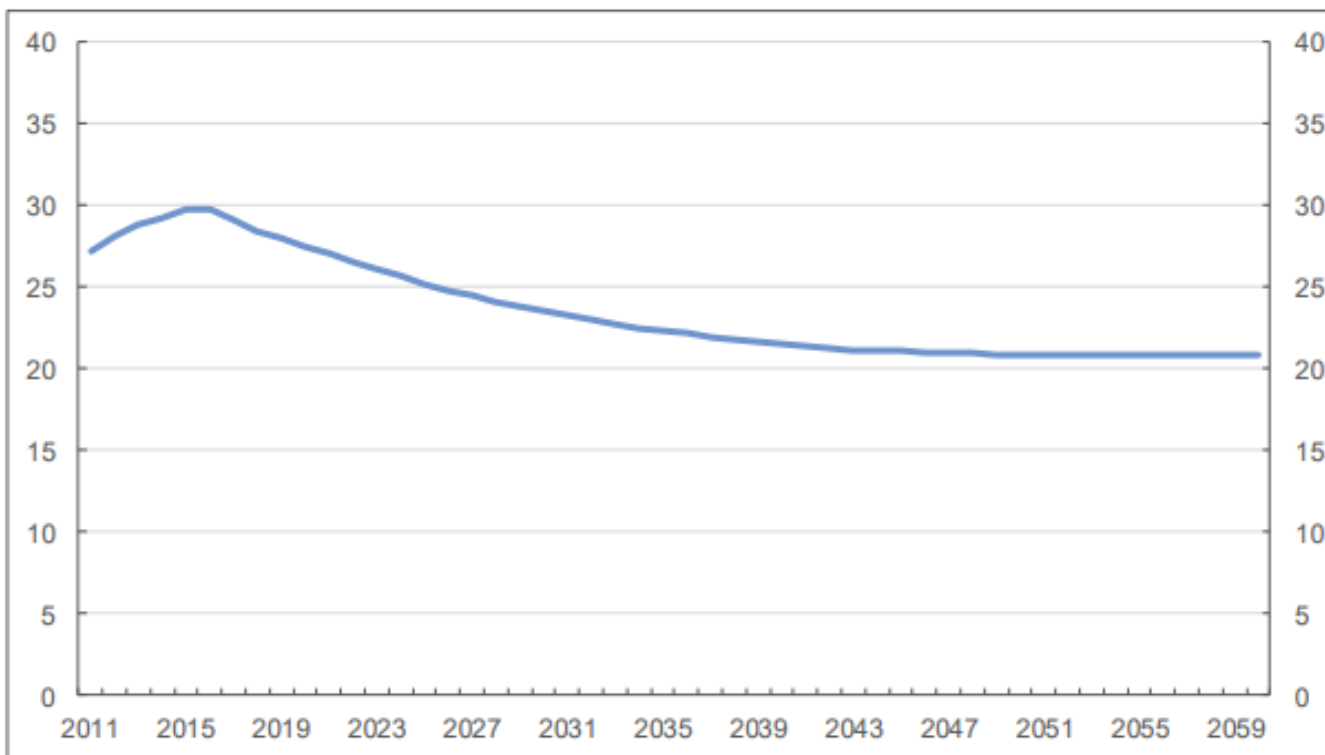
Figur 3.8 Mottakere av alderspensjon og mottakere av ny privat AFP. Antall i tusen. Andel av alderspensjonistene med AFP. Prosent

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

..med stor betydning for mottakerne

Figur 3.10 Utgifter til ny privat AFP som andel av utgiftene til alderspensjon til mottakerne av ny AFP. Prosent

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tre hovedalternativer

- I. Innbaking i tjenstepensjon
- II. Innbaking i folketrygden
- III. Målretting mot sliterne

Alternativ I

Dagens system for privat tjenestepensjon

- Dyrt
- Konkurransesvridende
- Utilstrekkelig
- Kvinnefiendtlig

Alternativ I

- Innbaking av AFP i brede tariffestede ordninger etter dansk/svensk mønster
- Med eller uten allmenngjøring

Både arbeidsgiversiden og fagbevegelsen må sluke kameler

Alternativ II

Innbaking i folketrygden

For eksempel

- Øke opptjeningsprosenten fra 18,1 til 20
- Øke arbeidsgiveravgiften fra 14,1 til 16%

Tre hovedalternativer

I. Innbaking i tjenstepensjon

II. Innbaking i folketrygden

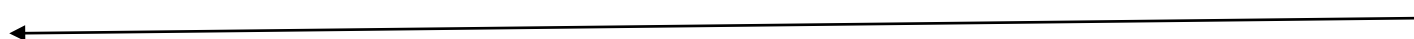
III. Målretting mot sliterne

- Nøytraliteten opprettholdes:
Kategorier av jobber eller arbeidstakere utvelges på forhånd for tildeling av supplerende pensjonskapital
- Nøytraliteten oppgis:
Ytelse til individer som faktisk velger å gå av tidlig og retten til å kombinere arbeid «sliterytelse» sløyfes.

Hvem bør betale for tidligpensjon?

Samfunnet

Den enkelte

Utenfor individets kontroll

Helt fritt valg

Valg av avgangstidspunkt

Tove Midtsundstad, Axel West Pedersen og
Jon M. Hippe

Alternativ modell for AFP

Fafo-notat 2008:12

Hvor går Ny AFP?

Fra columbi egg, til gordisk knute, til **balansert kompromiss?**